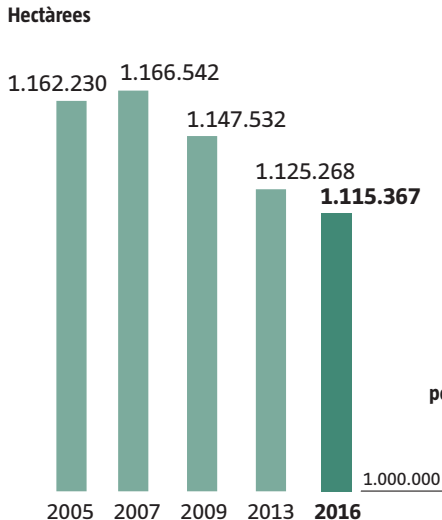

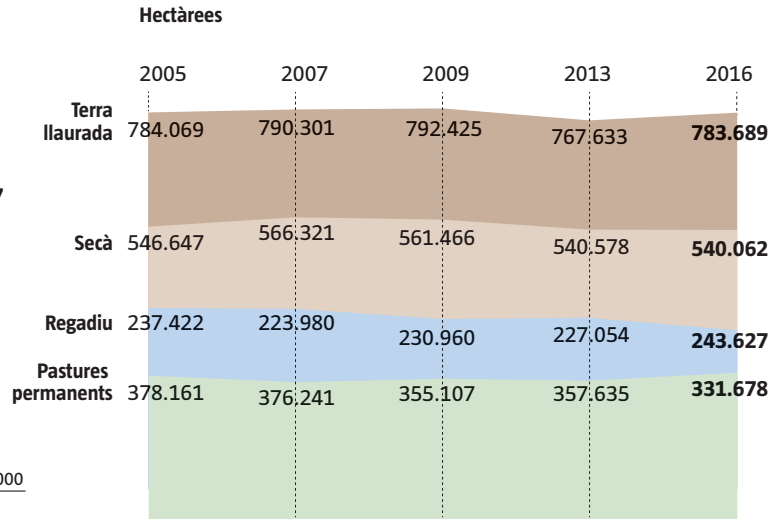
EL MIRADOR DE CATALUNYA JOVENTUT I NOVA RURALITAT

El conreu i la feina

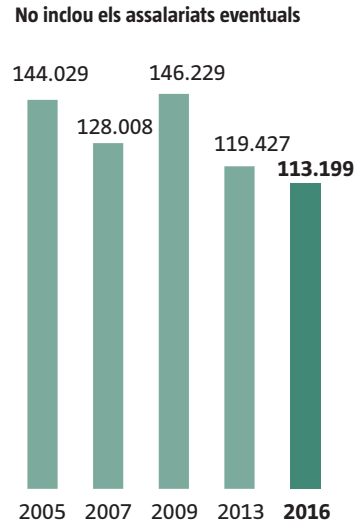
SUPERFÍCIE AGRÀRIA UTILITZADA

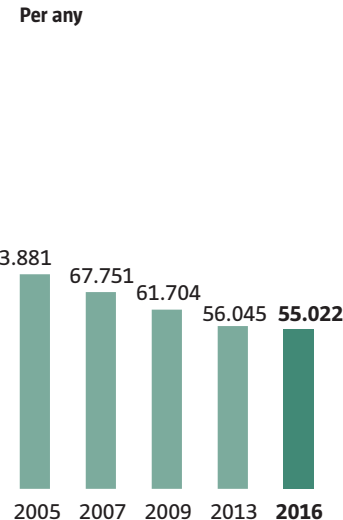
SUPERFÍCIE AGRÀRIA PER TIPUS

PERSONES OCUPADES

UNITATS DE FEINA

FONT: Idescat

LA VANGUARDIA

El món rural s'ofereix als joves com a projecte de vida

El vincle amb el territori, clau per evitar el desarrelament

L'envelliment de la població a les zones rurals i la progressiva pèrdua d'habitants als pobles més petits en favor de les zones urbanes s'ha convertit en un dels principals reptes de les administracions a l'hora de garantir un relleu generacional que asseguri el futur del territori. Segons dades de l'Observatori del Món Rural, els municipis catalans continuen perdent població, malgrat que la tendència negativa va a la baixa i s'ha passat de perdre 5.131 habitants l'any 2016 a perdre'n 2.839 l'any 2017. En canvi, el conjunt de municipis urbans gairebé dobla la població que guanya respecte l'any anterior. Una de les principals causes d'aquest abandonament de l'entorn rural es dona en el moment que els joves autòctons es troben amb la necessitat d'haver d'anar a la ciutat o capital de comarca per cursar estudis universitaris, i aquest distanciament acaba trencant el vincle amb el territori i fent més difícil el camí de tornada. Per tal de capgirar aquesta situació de despoblament a les zones rurals, ja fa sis anys que des de la direcció general de Desenvolupament Rural, la direcció general de Joventut, la Fundació del Món Rural i l'Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya es treballa conjuntament en el projecte Odisseu amb l'objectiu d'incentivar i facilitar el retorn dels i les joves al medi rural, implicant-hi les empreses ubicades a la zona i donant-los eines que afavoreixin la inserció laboral, l'arrelament i el desenvolupament econòmic i social. Amb data d'aquesta setmana el projecte Odisseu ha registrat 480 joves que han fet la inscripció al programa Retorna dins d'algun dels 17 sectors professionals que s'ofereixen.

La crisi laboral juvenil, que ha complicat molt l'accés a un habitatge de lloguer a les ciutats i, d'altra banda, la revolució tecnològica, que ha afavorit que avui el món rural i l'urbà estiguin connectats, ha propiciat que molts joves s'estiguin plantejant l'opció d'anar a treballar a l'entorn rural i fer-ne també una opció de vida. Això sumat a l'auge del turisme rural i al fet que el concepte de ruralitat ja no s'identifica només amb allò estrictament de pagès, sinó amb tot el que té a veure amb el medi natural, la sostenibilitat, el producte local i la pre-

Cristina Puig

servació del medi ambient, ha contribuït que l'entorn rural sigui molt més atractiu per a aquest sector de la població. Però quines oportunitats laborals reals ofereix el camp? Quins són els punts febles d'anar-hi a viure i quins els avantatges? Aquestes són algunes de les qüestions que es van tractar aquesta setmana en el debat dels Miradors de Catalunya sobre joves i nova ruralitat organitzat per *La Vanguardia* en col·laboració amb la Generalitat. Al debat, celebrat a l'hotel Alma de Barcelona, hi van participar Cesc Poch, director general de l'Agència Catalana de la Joventut del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat; Laura Dalmau, subdirectora general de Pla-

ACCÉS A LES TERRES

La dificultat per aconseguir hectàrees és un dels principals problemes a l'hora de posar en marxa un projecte

POSAR FI A ESTEREOTIPS

L'entorn de la pagesia encara arrossega avui connotacions pejoratives respecte de la gent de ciutat que cal erradicar

EL REPTA

L'aposta per viure al camp no s'ha de fer exclusivament des de l'òptica laboral, sinó també com a plantejament vital

nificació Rural del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat; Sebastià Mata, alcalde de Maldà i membre de Munitic -moviment impulsat per set ajuntaments de Lleida per impulsar accions que ajudin que els joves es quedin al poble més petits-; Maria Faura, tècnica de Turisme i Patrimoni del Consorci del Lluçanès i membre del Festival Cantilafont; Eduard Trepà, tècnic de la Fundació Món Rural, i Quònia Pujol, biotecnòloga, agrícoltura i productora cervesera.

La realitat ha posat de manifest que avui, a diferència de com passava fa dues dècades, poques coses diferencien

una persona que viu en un entorn rural d'una que viu a la ciutat més enllà de la ubicació geogràfica, però, tot i aquesta evolució cap a la igualtat, Sebastià Mata denuncia que avui "encara pesa l'estereotip de ser de poble, i costa que se'ns tregui aquesta etiqueta de gent endarrerida que anem en tractor a la ciutat i que necessitem els ajuts de la PAC per guanyar-nos la vida". Sebastià Mata té 35 anys, treballa en un bar i en fa 8 que és alcalde de Maldà, un poble de 227 habitants. Com molts joves, va haver d'anar a Barcelona a estudiar Belles Arts i, després d'haver viscut a l'Argentina, la possibilitat d'entrar al govern municipal i treballar per al seu poble el va fer tornar i quedar-se. Des de la direcció general de Joventut Cesc Poch assegura que s'està en el bon camí, però encara "cal treballar per fer més atractiva la ruralitat i posar fi a certes connotacions heretades de fa 25 anys" sobretot en un moment en què "molts dels valors dels *millennials* estan dins d'aquesta nova ruralitat".

El projecte Odisseu ha permès catalogar les tipologies de joves que s'instal·len al món rural. Laura Dalmau explica que n'hi ha quatre: la pagesia tradicional arrelada, que és la que no marxa i s'instal·la a l'explotació dels pares o en una de nova i té el suport de la família; la tradicional mòbil que ha nascut en una família que té explotació agrària i que després de treballar o estudiar a fora torna amb les facilitats que comporta disposar de terres familiars; la nouvinguda rural, que és la que neix en zona rural però no en una explotació familiar agrària i que, per tant, té vincles amb el món rural però no tradició familiar relacionada amb el món agrari, i, finalment, la nouvinguda urbana, que no té cap connexió prèvia amb el món rural. Per percentatges, "un 40% venen de la pagesia tradicional mòbil; un 30%, de la tradicional arrelada, i, curiosament, els nouvinguts urbans passen al davant dels rurals, amb un 17% enfront d'un 13% i amb una clara tendència positiva pel que fa a la incorporació de dones", assegura la representant del Departament d'Agricultura. I és que, si abans fèiem referència als estereotips respecte al fet de "ser de poble", hi ha

una altra realitat que encara perdura al món rural, i és la masculinització. El sector rural continua sent molt conservador. Quònia Pujol explica que a Almacelles no coneix cap dona que faci de pagesa. "Avui dia encara costa veure una dona dalt d'un tractor, i en canvi és habitual que treballi a l'hort o donant menjar als porcs i les gallines". I afegeix que, si ets dona i, a sobre, nouvinguda sense tradició al món agrari, "et crucifiquen, i això és molt dur tant per a homes com per a dones que volen emprendre al món rural". Eduard Trepà puntualitza aquestes dades afirmant que "al món rural la relació és d'un 49% de dones i d'un 51% d'homes, mentre que al món urbà s'inverteixen els percentatges; per tant, sí que hi ha més homes que dones, però estem molt a prop de l'equilibri", assegura. Precisament un dels sectors amb més presència de dones que estan desenvolupant iniciatives empresarials és

ANA JIMÉNEZ

1. Quionia Pujol
Biotecnòloga, cervesera i agricultora

“Si només un 10% de la població viu al 73% de la superfície de Catalunya, s’han de canviar les polítiques i que siguin menys centralistes i estiguin menys basades en Barcelona. Per ampliar aquest 10% cal donar ajuts als nousvinguts”

2. Sebastià Mata
Alcalde de Maldà i membre de Munixic

“Les zones urbanes superpoblades tenen un problema a resoldre amb l’abastiment d’aigua, energia i aliments. Aquests recursos els tenim al camp, i aquí, ens falta gent”

3. Maria Faura
Tècnica de Turisme i Patrimoni del Consorci del Lluçanès

“Els ritmes del món rural i urbà són diferents, i per això qui vulgui emprendre ha de ser valent i conscient del projecte que farà. Apostar per viure en un poble és qualitat de vida, i aquest entorn ofereix noves oportunitats”

4. Laura Dalmau
Subdirectora general de Planificació Rural

“Estem davant d’una situació crítica perquè hi ha pocs joves dedicats al sector agrari. El relleu generacional és estratègic de país, i les administracions hem de sumar esforços”

5. Cesc Poch
Director general de l’Agència Catalana de la Joventut

“Des de l’Administració tenim un desig: que no se’ns quedi cap jove que hagi volgut fer la transició al món rural i no l’haguem aconseguit arrelar. Cal escoltar-los i saber què necessiten per quedar-se al poble”

Els ponents

Els participants en el debat sobre joventut i nova ruralitat conversant als jardins de l’hotel Alma de Barcelona minuts abans de començar Els Miradors de Catalunya

6. Eduard Trepà
Tècnic de la Fundació Món Rural

“Urbanitat i territori s’han de tornar a ajuntar. S’ha de treballar molt perquè les grans àrees urbanes mantinguin el vincle amb el món rural per evitar el desarmament”

el del turisme rural, explica Maria Faura. Ara bé, afegeix que viure únicament del turisme rural és molt difícil “perquè hi ha molta afluència els caps de setmana i cases molt boniques que estan pràcticament buides entre setmana”. En qualsevol cas, destaca en positiu que aquest tipus de negoci “ha ajudat a diversificar economies familiars” i també campanyes com *Benvinguts a pagès*, que han potenciat el concepte *live as a local*, és a dir, viure com un local i experimentar tot el que representa.

L’èxit d’empendre un projecte al món rural depèn de molts factors. En aquest sentit, no hi ha diferències amb el fet d’empendre al món urbà. “Quan arribes a un poble, no t’esperem a l’entrada amb un xec regal, un habitatge i una vida social fantàstica; t’ho has de guanyar, com a tot arreu”, s’exclama l’alcalde de Maldà. Ara bé, les dades demostren que algú que vingui de tradició de pagès ho pot tenir més fàcil per tirar endavant, com ara facilitat per accedir a terres de conreu, que és un dels grans problemes amb què es troben els que volen portar a terme una activitat agroalimentària. Quionia Pujol viu a Almacelles, on produeix una desena de cerveses artesanes sota la marca Lo Vilot elaborades amb ingredients de collita pròpia. També va estudiar i viure a Barcelona, i quan va decidir tornar per emprendre el negoci, venir d’una família amb tradició pagesa ho va fer tot molt més fàcil. “Tornar a casa i poder disposar de terres, magatzem i maquinària és bàsic si vols innovar o continuar dins del món agrícola”, assegura. Des de la Generalitat s’ha detectat el problema de l’accés a l’arrendament o compra de terres, sobretot perquè és un món en què desprendre’s d’hectàrees costa molt. “En la pagesia tradicional la terra està en mans de qui la té, i no es ven així com així”, apunta Laura Dalmau, i per això des del Parlament s’està tornant a treballar en la llei d’Espais Agraris, que va quedar aturada amb el 155 i que ha de servir per fer un registre de terres que es puguin posar de lloguer. Un dels avantatges d’anar a viure en zones rurals són els preus dels lloguers, més econòmics que a les zones urbanes. Segons l’Observatori del Món Rural, l’any 2017 el cost mitjà del lloguer era de 384 euros al mes, clarament inferior als 601 euros de mitjana dels preus de la ciutat. De totes maneres, el món rural tampoc se salva de la tendència alcista de preus. De fet, Cesc Poch considera que l’habitatge i els serveis són els punts febles a corregir. “No hi ha tipologia de l’habitatge per a l’emancipació, i algunes de les cases de pagès disponibles són molt grans o molt velles, i costa llogar-les”. I afegeix que, pel que fa a les llars d’infants, “hi ha pobles que no en tenen, i ja de petits han de marxar a fora”.

Quant a la millora respecte a la connectivitat terrestre i digital, amb noves infraestructures viàries i també amb l’accés a internet, els ponents destaquen que encara avui hi ha pobles amb una instal·lació precària pel que fa a la fibra òptica, i aquest és un dels greuges més destacats. Per tot això és important que la persona que vol provar sort al territori cal que no només ho faci des d’un plantejament estrictament laboral, perquè aquesta decisió implicarà molts canvis d’estil de vida respecte de la ciutat. Eduard Trepà és categòric en aquesta argumentació: “Si ens desplaçem al món rural només per tenir feina, estarem cometent un error, perquè passar de cop i volta del passeig de Gràcia a un poble de 300 habitants afectarà la nostra adaptació, més enllà de l’èxit del projecte”, conclou. Per tant, viure en un poble s’ofereix als joves com a oportunitat laboral, però sobretot com a projecte de vida.●

Quant a la millora respecte a la connectivitat terrestre i digital, amb noves infraestructures viàries i també amb l’accés a internet, els ponents destaquen que encara avui hi ha pobles amb una instal·lació precària pel que fa a la fibra òptica, i aquest és un dels greuges més destacats. Per tot això és important que la persona que vol provar sort al territori cal que no només ho faci des d’un plantejament estrictament laboral, perquè aquesta decisió implicarà molts canvis d’estil de vida respecte de la ciutat. Eduard Trepà és categòric en aquesta argumentació: “Si ens desplaçem al món rural només per tenir feina, estarem cometent un error, perquè passar de cop i volta del passeig de Gràcia a un poble de 300 habitants afectarà la nostra adaptació, més enllà de l’èxit del projecte”, conclou. Per tant, viure en un poble s’ofereix als joves com a oportunitat laboral, però sobretot com a projecte de vida.●

